

Кириченко А.О.

*студентка 1-го курсу магістратури факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ АДВОКАТСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ

Виконання правоохоронними та правозахисними органами покладених на них завдань часто передбачає втручання в особисте життя громадян. Таким чином співробітники цих органів отримують інформацію, яка є предметом таємниці особистого життя. З урахуванням таких ситуацій постає необхідність окреслення коло випадків, коли інформація є необхідною для вирішення питань для виконання функцій цих органів. Сьогодні в Україні існують проблеми збереження адвокатської таємниці як з боку самих адвокатів, так і інших осіб, на яких покладено обов'язок не розголошувати конфіденційну інформацію.

Збереження адвокатської таємниці займає вагоме місце серед особистих немайнових прав людини. Адвокатська таємниця виникає між адвокатом та особою, яка звертається за отриманням правової допомоги. Спочатку між адвокатом і клієнтом виникають майнові відносини (оплата послуг адвоката), а вже потім немайнові (стосовно охорони даних, що є адвокатською таємницею) [1, с. 113].

Проблема збереження адвокатської таємниці не є новою, проте вона не втратила своєї актуальності. Не дивлячись на законодавче закріплення обов'язку адвокатів зберігати адвокатську таємницю, сьогодні все ще існують випадки порушення цього положення.

Обов'язок адвоката зберігати дані, отримані від клієнта, закріплено у ч.3 ст. 22 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [2]. Проте чітко не визначено, з якого моменту адвокат оволодіває даними, що складають таємницю особи, яка звернулася за правовою допомогою. Крім того, потрібно визначитися, які саме дані входять до предмету адвокатської таємниці, з'ясувавши коло джерел, з яких можуть надійти ці дані. Вирішення цих питань дасть можливість адвокату захищати інтереси клієнтів шляхом відмови надавати дані, які слугують таємницею, тим самим оберігаючи особисті немайнові права особи, які можуть бути розголошені. Наприклад, адвокат не може бути допитаний у кримінальній чи цивільній справі стосовно надання інформації, яка є особистою таємницею клієнта. Це дасть можливість визначити випадки, коли особа може звернутися до відповідних органів зі скаргою на недотримання адвокатом своїх обов'язків та вимагати відповідальності за вчинені дії.

Відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», адвокатською таємницею є будь-яка інформація, що стала

відома адвокату, помічнику, стажисту адвоката про клієнта, а також питання, з яких клієнт звертався до адвоката, зміст порад, консультацій, роз'яснень адвоката, складені ним документи, інформація, що зберігається на електронних носіях, та інші документи і відомості, одержані адвокатом під час здійснення адвокатської діяльності. М. Погорецький конкретизує предмет адвокатської таємниці і зазначає, що це: 1) факт звернення клієнта до адвоката, характер і зміст наданої йому юридичної допомоги; 2) відомості з особистого життя, сімейної, інтимної, суспільної, службової, господарської та іншої сфер діяльності клієнта, повідомлені адвокату (наразі адвокат може використовувати такі відомості у своїй діяльності лише у випадку згоди на це довірителя); 3) особисті записи клієнта, письмові документи, аудіо- та відеозаписи, інформація на електронних носіях. Все це, а також відомості, отримані адвокатом унаслідок його участі в закритих судових засіданнях, та будь-які інші відомості, пов'язані з наданням юридичної допомоги, розголошення яких може завдати шкоду охоронюваним законом інтересам довірителя, адвоката або інших осіб, становить предмет адвокатської таємниці [3, с. 123].

Зазначимо, що існують і міжнародні нормативно-правові акти, які регулюють адвокатську таємницю. Одним з основних міжнародних документів, який стосується принципу конфіденційності адвокатської таємниці, можна вважати Резолюцію Генеральної Асамблеї ООН № 43/173 від 9.12.1988 року щодо принципів захисту осіб, які підлягають затриманню [4]. Так, Принцип 18, висвітлений у цьому документі, передбачає право затриманого або особи, яка перебуває в ув'язненні, на його відвідування адвокатом, консультації та зв'язок із ним без зволікання чи цензури в умовах повної конфіденційності. Зазначене право не може бути тимчасово скасоване або обмежене, крім виняткових обставин, які визначені законом чи встановленими відповідно до законів правилами, коли, на думку, судового або іншого органу, виникає потреба у підтриманні безпеки і порядку. Тобто, цю інформацію можна беззаперечно вважати адвокатською таємницею.

Захист права особи на таємницю даних, повідомлених адвокату здійснюється шляхом заборони допиту адвокатів як свідків, що регулюється ст. 65 КПК України [5]. Проте тут також існує проблема, оскільки суб'єктами адвокатської таємниці є не тільки безпосередньо адвокат, а також можуть вважатися помічник адвоката, його стажист, особа, яка перебуває у трудових відносинах з адвокатом. Тому, я вважаю, щоб запобігти можливості допиту як свідків осіб, названих вище, а також для підвищення захищеності адвокатської таємниці, норму ч. 2 ст. 65 КПК України варто доповнити, наприклад, таким положенням: «Не можуть бути допитані як свідки адвокати, помічники адвокатів, стажисти адвокатів, особи, які перебувають у трудових відносинах з адвокатом, адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням – про відомості, які становлять адвокатську таємницю».

В сьогоднішні, дані, що є адвокатською таємницею, не тільки незаконно розповсюджуються, але й, перетворюються на докази, спираючись на які пред'являють обвинувачення особі або виносять рішення у провадженнях. Це все є неприпустимим [1, с. 117].

Отже, на основі вищенаведеного можна стверджувати, що адвокатська таємниця потребує удосконалення правового регулювання. Буде доречним доповнити ЦК України статтею, яка б регулювала таке особисте немайнове право особи, як збереження конфіденційною інформацію про особу. Також слід викласти ст. 65 КПК України у новій редакції для недопущення порушення прав адвоката та клієнта.

Список використаної літератури:

1. Підпригора І. С. Деякі аспекти таємниці. *Проблеми цив. права та цив. процесу на сучасному етапі розвитку законодавства*: Матеріали міжвузівської курсантської наукової конференції від 05.04.2002. С.113-117.

2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 року № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>

3. Погорецький М. М. Гарантії адвокатської таємниці при провадженні слідчих (розшукових) дій. *Юрист України*. 2014. № 4. С. 122-129.

4. Свод принципов защиты всех лиц, подвергаемых задержанию или заключению в какой бы то ни было форме. Резолюция 43/173 Генеральной Ассамблеи ООН от 9 декабря 1988 года. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_206.

5. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» ***Кіслиця Ірина Олександрівна***

Кишляк Е.І.

студентка 1-го курсу магістратури факультету цивільної та господарської юстиції Національного університету «Одеська юридична академія»

АДВОКАТУРА УКРАЇНИ ЯК НЕЗАЛЕЖНИЙ, ПРОФЕСІЙНИЙ ТА САМОВРЯДНИЙ ІНСТИТУТ

Нині адвокатура України переходить на якісно новий рівень розвитку. З урахуванням положень уже створеного законодавства, яке задовольняє